Anarşist Teori Çalışmaları: 2. Oturum

ANARŞİZM SIKÇA SORULAN SORULAR

A.01.3. NEDEN ANARŞİZM LİBERTER SOSYALİZM OLARAK DA ADLANDIRILIR?

Çoğu anarşist, "anarşizm" kavramına yüklenen olumsuz tanımlamayı görerek, fikirlerinin olumlu ve yapıcı yanlarını vurgulamak için başka kavramlar kullanmışlardır. Bunlardan en yaygın olanları "özgür sosyalizm", "özgür komünizm", "liberter [libertarian, hürriyetçi] sosyalizm" ve "liberter komünizm"dir. Anarşistlere göre, gerçekte liberter sosyalizm, liberter komünizm ve anarşizm birbirlerinin yerine kullanılabilirler. Vanzetti'nin ifade ettiği gibi:

> *"Bununla birlikte, sosyal-demokratlar, sosyalistler, komünistler ve IWW'nin hepsinin Sosyalist olması gibi bizler de sosyalistiz. Bizimle bu diğerleri arasındaki fark --temel bir fark-- bizler liberterken, onların otoriter olmalarıdır; onlar kendilerine ait olan vir Devlet veya Hükümet'e inanırlar; bizler ise ne Devlet'e ne de Hükümet'e inanırız." (Nicola Sacco ve Bartolomeo Vanzetti, Sacco ile Vanzetti'nin Mektupları, s. 274)*
>
> *Ancak bu doğru mudur? American Heritage Dictionary tanımlamalarına bakacak olursak:*
>
> ***LİBERTER:*** *düşünce ve eylemde bulunma özgürlüklerine, özgür iradeye inanan kişi.*
>
> ***SOSYALİZM:*** *üreticilerin; hem siyasi gücü, hem de üretim araçlarını ve malların bölüşümünü kontrol ettiği toplumsal sistem.*
>
> *Bu iki tanımı alıp birleştirirsek:*
>
> ***LİBERTER SOSYALİZM:*** *üreticilerin, hem siyasi gücü, hem de üretim araçlarını ve malların dağıtımını kontrol ettiği, düşünce ve eylemde bulunma özgürlüklerinin ve özgür iradenin var olduğu bir toplumsal sistem.*

(Ama sözlüklerin hala siyasi yetkinlikten yoksun olduğuna ilişkin genel yorumumuzu eklemek zorundayız. Biz bu tanımları sadece "liberter"in "serbest piyasa" kapitalizmi, [keza] "sosyalizm"in devlet sahipliği anlamına gelmediğini göstermek için kullandık. Açıktır ki diğer sözlükler --özellikle sosyalizm için-- farklı tanımlar içerecektir. Sözlük tanımları üzerine tartışmak isteyenler, sonu gelmeyecek ve siyasi olarak faydasız bir hobi olan bu tartışmayı sürdürmekte özgürdürler, ama biz bunu yapmak istemiyoruz).

Ancak, ABD'de Liberal Parti'nin ortaya çıkmasıyla birlikte, pek çok kişi "liberter sosyalizmin" kavram olarak çelişkili hale geldiğini düşünmektedir. Aslında çoğu "Liberter", anarşistlerin, "sosyalist" fikirleri daha fazla "kabul edilebilir" kılmak amacıyla, (Liberterlerin anladığı şekliyle) sosyalizmin "liberal-karşıtı" fikirleri ile Liberal ideolojiyi ilişkilendirmeye çalıştıklarını söylemektedir --diğer bir ifade ile anarşistler "liberter" etiketini esas sahiplerinden çalmaya çalışmaktadırlar.

Gerçekten bu kadar uzak başka bir saptama daha yapılamaz. Anarşistler, kendilerini ve fikirlerini ifade etmek amacıyla "liberter" kavramını 1850'lerden beri kullanmaktadırlar. Anarşist tarihçi Max Nettlau'ya göre, devrimci anarşist Joseph Dejacque Le Libertaire, Journal du Mouvement Social [dergisini] 1858 ile 1861 arasında New York'da çıkarmıştı; "liberter komünizm" teriminin kullanımı ise Fransız anarşist kongresinin bunu benimsediği Kasım 1880'e kadar gitmektedir (Max Nettlau, Anarşizmin Kısa Tarihi, s. 75 ve s. 145). "Liberter" teriminin kullanımı, anarşizm-karşıtı yasaları delmek ve halkın aklındaki "anarşi" kelimesinin olumsuz

çağrışımından sakınmak üzere Fransa'da kullanılmaya başlandığı 1890'lardan sonra daha da popüler hale geldi (örneğin, Sebastian Faure ve Louise Michel Le Libertaire (The Libertarian) adlı dergilerini 1895'de Fransa'da yayınladılar). O zamandan beri (özellikle Amerika dışında) her zaman anarşist fikirlerle ve hareketlerle ilgili olarak kullanılmıştır. Daha yakın tarihli bir örnek vermek gerekirse, Amerika'da anarko-sendikalist ilkeler etrafında 1954 yılında örgütlenen "The Libertarian League" 1965'e kadar faal haldeydi. ABD-temelli Liberter Parti ise 1970'lerin başından itibaren, [yani] anarşistlerin politik fikirlerini ifade etmek için bu terimi ilk defa kullanmalarından 100 yıldan fazla bir zaman sonra (ve "liberter komünist" ifadesinin ilk defa benimsenmesinden 90 yıl sonra) ortaya çıkmıştır. Asıl olarak bu terimi "çalan" anarşistler değil onlardır. (Liberter Parti tarafından arzulanan) "Liberter" kapitalizm fikrinin çelişkili bir kavram olduğunu ise Kısım B'de tartışacağız.

Yine Kısım I'da açıklayacağımız üzere, ancak liberter-sosyalist mülkiyet sistemi bireysel özgürlüğü azamileştirebilir. Söylemeye her ne kadar gerek olmasa da, --genellikle "sosyalizm" olarak adlandırılan-- devlet sahipliliği anarşistler için asla ve asla sosyalizm demek değildir. Aslında, --Kısım H'de ele alacağımız üzere-- devlet "sosyalizmi" hiçbir sosyalist içeriği olmayan kapitalizmin bir biçimidir. Rudolf Rocker'in belirttiği üzere, anarşistlere göre sosyalizm "sadece bir karın tokluğu sorunu değildir, kişilik duygusuna ve bireyin özgür inisiyatifine yardımcı olacak bir kültür sorunudur; özgürlük olmadan [sosyalizm] tüm bireysel düşünce ve hisleri hayali bir kolektif çıkar uğruna feda edecek kasvetli bir devlet kapitalizmine yol açacaktır." (Colin Ward'ın alıntısı, "Giriş", Rudolf Rocker, Londra Yılları, s. 1)

"Liberter" kelimesinin anarşist şeceresi veriliyken, pek az anarşist bu terimin fikirlerimizle çok az ortaklığı olan bir ideoloji tarafından çalınmış olmasını görmekten mutlu olacaktır. Birleşik Devletler'de, Murray Bookchin'in belirttiği üzere, "'liberter' teriminin kendisi şüphesiz ki bir sorun kaynağıdır; özellikle de 'saf kapitalizm' ve 'serbest ticaret'i amaçlayan kendi başına ayrı bir yöne giden bir harekete sahip bir anti-otoriter ideolojiyle aldatıcı bir şekilde özdeşleştirilmesi nedeniyle. Bu hareket bu kelimeyi yaratmamıştır: onu {ondokuzuncu} yüzyıl anarşist hareketinden aşırmıştır. Ve, özgürlüğü girişimcilik ve kârla eş tutan kişisel egoistler adına değil, bir bütün olarak tahakküm altındaki insanlar adına konuşmaya çalışan ... anti-otoriterler bu kelimeyi geri almalıdırlar." Bu nedenle, Amerika'daki anarşistler, serbest-piyasa hakkı "tarafından doğallığından koparılmış bir geleneği uygulamada yeniden canlandırmalıdırlar" (Modern Kriz, s. 154-5). Bunu yaptığımıza göre, fikirlerimizi liberter sosyalizm olarak adlandırmayı sürdüreceğiz.

A.01.4. ANARŞİSTLER SOSYALİST MİDİR?

Evet. Anarşizmin tüm kolları kapitalizme karşı çıkar. Bunun sebebi kapitalizmin tahakküm ve sömürüye dayanmasıdır (Kısım B ve Kısım C'ye bakınız). Anarşistler, "insanların ürünleri üzerinden yüzde alacak bir yönlendirici-efendi olmadan birlikte çalışamayacakları" fikrini reddederler; ve anarşist bir toplumda, "gerçek işçilerin kendi düzenlemelerini kendilerinin yapacaklarını, şeylerin ne zaman, nerede ve nasıl yapılacağına [kendilerinin] karar vereceklerini" düşünürler. İşçiler bunu yaparak kendilerini "kapitalizmin dehşetli köleleleştirmesinden" kurtaracaklardır (Voltairine de Cleyre, Anarşizm, s. 32-34).

(Burada anarşistlerin, feodalizm, Sovyet-tipi "sosyalizm" --daha iyi bir adlandırmayla "devlet sosyalizmi"--, kölelik vb. gibi tahakküm ve sömürüye dayanan tüm ekonomik biçimlere karşı çıktığını vurgulamalıyız. Kapitalizm üstüne yoğunlaşıyoruz, çünkü şu anda dünyaya hakim olan odur).

Bakunin ve Proudhon gibi toplumsal anarşistlerle birlikte Ben Tucker gibi bireyciler de kendilerini "sosyalist" olarak tanımlarlar. Bu böyle olmuştur, çünkü Kropotkin'in klasik makalesi "Modern Bilim ve Anarşizm"de ifade ettiği üzere; "Sosyalizm geniş, kapsayıcı ve gerçek anlamında --[yani] Emeğin Sermaye tarafından sö;mürüsünü yıkma çabası olarak-- anlaşılırsa, Anarşistler dönemin Sosyalistleriyle beraber el ele yürümekteydiler" (Evrim ve Çevre, s. 81). Ya da Ben Tucker'ın sözleriyle; "Sosyalizmin temel iddiası

emeğin kendi sahipliğini elde etmesidir", ki bu "Sosyalist düşüncenin her iki okulunun, ... Devlet Sosyalizmi ve Anarşizmin" görüş ortaklığına sahip olduğu bir iddiadır (Anarşist Okumalar, s. 144). Bu nedenle, sosyalist kelimesi özgün haliyle "bireyin kendi ürettiğine sahip olması hakkına inanan herkes"i içerecek şekilde tanımlanmıştır (Lance Klafta, "Ayn Rand ve Liberterlik Çarpıtması", Anarşi: A Journal of Desire Armed, sayı 34). Sömürüye (veya tefeciliğe) bu karşı çıkış, tüm gerçek anarşistler tarafından paylaşılır ve onları sosyalist bayrağının altında konumlandırır.

Birçok sosyalist için "emeğin meyvelerinin çalınmamasının tek garantisi, emek araçlarına sahip olmaktır" (Peter Kropotkin, Ekmeğin Fethi, s. 145). Bu nedenle örneğin Proudhon, "birlik içerisinde istihdam edilen her bireyin ... şirketin mal varlığı üzerinde bölünmemiş hisseye sahip olacağı" işçi kooperatiflerini desteklemiştir; çünkü "zarar ve kazanca katılım sayesinde ... kolektif kuvvet (yani artık) az sayıdaki yöneticinin kâr kaynağı olmaktan çıkar: tüm işçilerin mülkiyetine geçer" (Genel Devrim Düşüncesi, s. 222 ve s. 223). Yani, gerçek sosyalistler emeğin sermaye tarafından sömürülmesini sona erdirmeyi arzulamanın yanısıra, aynı zamanda üreticilerin üretim araçlarına sahip olduğu ve onları kontrol ettiği bir toplumu arzularlar (hizmetleri temin eden işyerlerinin dahil olduğu vurgulanmalıdır). Üreticilerin bunu gerçekleştireceği araçlar [konusu] anarşist ve diğer sosyalist çevrelerde tartışmalı olan bir noktadır, ama bu arzu hepsinde ortaktır. Anarşistler, --işçi birlikleri veya komün ttarafından sahiplik [yoluyla]-- işçilerin doğrudan denetimini savunurlar (farklı anarşizm çeşitleri için Kısım A.03'e bakınız).

Bunun da ötesinde anarşistler, kapitalizmi, sömürücü olduğu kadar otoriter olması nedeniyle de reddederler. Kapitalizmde işçiler üretim süreci sırasında ne kendilerini yönetirler, ne de emeklerinin ürünü üzerinde herhangi bir kontrole sahiptirler. Bu durum ne herkes için eşit özgürlükle, ne de sömürücü-olmamak ile bağdaşır; bu nedenle de anarşistler tarafından bu duruma karşı çıkılır. Bu bakış açısı en iyi şekilde (hem Tucker hem de Bakunin'e esin kaynağı olan) Proudhon'un çalışmasında görülebilir; [Proudhon] anarşizmin, "kapitalist ve mal sahipliliği[ne dayanan] sömürüyü her yerde sonlandıracağını {ve} ücret sistemini yıkacağını" öngörür; "çünkü işçi, ya mal sahibi/kapitalist/teşebbüsçü'nün bir memuru olacaktır ya da [üretime doğrudan] katılacaktır. ... İlk durumda işçi emir altındadır, sömürülmektedir: süregiden durum bir boyun eğme durumudur ... İkinci durumda ise, bir insan ve vatandaş olarak itibarını geri alır; ... daha önce kölesinden başka bir şey olmadığı üretim örgütünün bir parçası bileşeni haline gelir; ... başka hiçbir seçeneğimiz olmaması nedeniyle tereddüt etmemize gerek yoktur ... işçiler arasında bir BİRLİK oluşturmak gereklidir ... çünkü bu olmadan, onlar ast ve üstler olarak ilişkili olmaya devam edeceklerdir; ve [bu da]... özgür ve demokratik bir topluma zıt düşen efendi ve ücretli-işçi kastları[nın ortaya çıkmasını] sağlayacaktır" (age, s. 233 ve s. 215-216).

Bu nedenle tüm anarşistler kapitalizm karşıtı'dırlar ("Eğer emek ürettiği refahın sahibi olsaydı, kapitalizm diye bir şey de olmazdı" (Alexander Berkman, Anarşizm Nedir ?, s. 44). Örneğin --(daha sonra tartışacağımız üzere) liberalizm'den en çok etkilenen anarşist düşünürlerden [birisi olan]-- Benjamin Tucker, kendi fikirlerini "Anarşistik-Sosyalizm" olarak adlandırarak, kapitalizmi "tefecilere, faiz, rant ve kâr alanlara" dayanan bir sistem olarak suçlar. Tucker, kapitalist olmayan anarşist serbest-piyasa toplumunda, kapitalistlere gereksinim olmayacağını savunur; çünkü [o zaman] "emek... doğal ücretini, [yani] tüm ürettiğini ele geçirecektir" (Bireyci Anarşistler, s. 82 ve s. 85). Böyle bir ekonomi, karşılıklı bankacılığa; kooperatifler, zanaatkarlar ve köylüler arasında ürünlerin serbestçe değiştirildiği bir sisteme dayanacaktır. Ben Tucker ve diğer Bireyci anarşistlere göre; kapitalistlerin emekçi insanlara göre avantajlı konumda olmasını, böylece de bu sonrakilerin [emekçi insanların] kâr, faiz ve rant yolu ile sömürülmesini sağlayan birçok yasa ve tekellerle damgalanmış olan kapitalizm, gerçek bir serbest piyasa değildir (tartışma için Kısım G'ye bakınız). Baş egoist olan Max Stirner bile kapitalist toplumu ve onun kutsalmış veya dinselmişçesine ele alınan --özel mülkiyet, rekabet, işbölümü v.b.-- "hortlaklarını" aşağılamaktan geri durmaz.

Sonuç olarak, anarşistler kendilerini sosyalist olarak tanımlarlar, ama belli bir formunda --liberter sosyalistler. Bireysel anarşist olan Joseph A. Labadie'nin (hem Tucker, hem de Bakunin'i çağrıştıran bir şekilde) ortaya koyduğu üzere:

Anarşist Teori Çalışmaları: 2. Oturum

> *"Anarşizmin sosyalizm olmadığı söylenir. Bu bir hatadır. Anarşizm gönüllü Sosyalizm'dir. İki çeşit sosyalizm mevcuttur, şeytani ve anarşist; otoriter ve liberter; devletli ve özgür. Aslında, toplumsal iyileşmeyi amaçlayan herhangi bir öneri, dışsal iradelerin gücü ve bireyler üzerindeki zor kullanımını ya arttırır ya da azaltır. Eğer arttıyorlarsa bunlar şeytanidirler, eğer azalıyorlarsa anarşisttirler." (Anarşizm: Nedir ve Ne Değildir).*

Labadie pek çok kez "bütün anarşistlerin sosyalist olduğunu, ama bütün sosyalistlerin anarşist olmadığını" ifade etmiştir. Bu nedenle, Daniel Guérin'in "Anarşizm aslında sosyalizmin eş anlamlısıdır. Anarşist, amacı asıl olarak insanın insan tarafından sömürüsünü yıkmak olan bir sosyalisttir" [şeklindeki] yorumu, --ister toplumsal isterse bireyci kanat olsun-- anarşist hareketin tarihi boyunca yankılanmıştır (Anarşizm, s. 12). Aslında, Haymarket şehidi Adolph Fischer, hareketin "iki gruba --komünist anarşistler ve Proudhon [taraftarı] veya orta-sınıf anarşistler-- bölündüğünü" onaylarken, aynı gerçeği ifade etmek için neredeyse Labadie'nin sözlerinin aynısını kullanmıştır --"her anarşist sosyalisttir, ama her sosyalistin anarşist olması gerekmez" (Haymarket Şehitlerinin Otobiyografileri, s. 81).

Toplumsal ve bireyci anarşistler birçok konu üzerinde --örneğin serbest piyasanın özgürlüğü azamileştirmenin en iyi yolu olup olmadığı-- uyuşmazlıklara sahip olsalar da; sömürücü ve baskıcı olan kapitalizme karşı çıkılması, anarşist toplumun tanımsal olarak ücrete değil, bağlantılı emeğe [associated labour] dayanması gerektiği konusunda hem fikirdirler. Sadece bağlantılı emek çalışma saatleri boyunca "birey üzerindeki dışsal irade ve kuvvetlerin gücünü azaltabilir"; ve işi yapanların bu şekilde işi kendilerinin idare etmesi, gerçek sosyalizmin özündeki idealdir. Bu bakış açısı, Josep Labadie, işçi sendikalarının "birlik sayesinde özgürlüğün kazanılmasının bir örneği" olduğunu ve "sendikası olmadan işçinin [sendikası varkenkine göre] işvereninin daha fazla kölesi" olduğunu söylerken görülebilir (Emek Meselesinin Farklı Aşamaları).

Ama kelimelerin anlamları zamanla değişir. Bugün sosyalizm kavramı, tüm anarşistlerin özgürlüğün ve asıl sosyalist ideallerin reddi anlamına gelmesi nedeniyle karşı çıktıkları devlet sosyalizmi ile eş anlamlı hale gelmiştir. Tüm anarşistler Noam Chomsky'nin bu konu üzerine [olan] açıklamasını onaylayacaklardır:

> *"Eğer sol 'Bolşevizm'i de içerecek şekilde anlaşılıyorsa, ben kendimi tamamı ile sol'dan ayrı tutarım. Lenin, sosyalizmin en büyük düşmanlarından birisiydi" (Marksizm, Anarşizm ve Alternatif Gelecekler, s. 779).*

Anarşizm Marksizm, sosyal demokrasi ve Leninizm'in fikirlerine sürekli karşı durarak gelişmiştir. Bakunin, Lenin'in iktidara gelmesinden çok daha önce, Marks'ın devlet-sosyalist fikirlerinin gerçekleşmesi halinde oluşacak "despot hükümetlerin en kötüsünün" kurulması, yani "Kızıl Bürokrasi" tehlikesine karşı Marks'ın takipçilerini uyarmıştı. Aslında, Stirner'in, Proudhon'un ve özellikle de Bakunin'in çalışmaları devlet Sosyalizmi dehşetini büyük bir doğrulukla önceden tahmin etmişlerdir. Bunun yanısıra, anarşistler Rusya'daki Bolşevik rejime karşı yüksek sesli ilk eleştirileri ve muhalefeti gerçekleştirenler arasındaydılar.

Diğer yandan, sosyalistler olarak anarşistler, bazı Marksistlerle bazı ortak fikirleri paylaşırlar (Leninistlerle olmasa da). Bakunin ve Tucker'ın her ikisi de Marks'ın kapitalizm analizini olduğu gibi, emek-değer teorisini de kabul etmişlerdir (Kısım C'ye bakınız). Marks, Max Stirner'in --Marks'ın deyişiyle-- "bayağı" komünizmi olduğu kadar devlet sosyalizmini de zekice eleştirisini içeren Biricik ve Kendisi kitabından oldukça etkilenmişti. Yine aynı zamanda, Marksist hareketin içinde toplumsal anarşistlere yakın duran unsurlar da vardır (özellikle toplumsal anarşizmin anarko-sendikalist görüşlerine yakın olan --örneğin, Lenin'e oldukça mesafeli duran Anton Pannekoek, Rosa Luxembourg, Paul Mattick gibi isimler). Karl Korsh ve diğer bazıları da İspanya'daki anarşist devrimden sempati ile söz ederler. Marks'tan Lenin'e devamlılık gösteren birçok unsur olduğu gibi; Lenin ve Bolşevizm'i acımasızca eleştiren ve anarşistlerin eşitlerin özgür birlikteliği hedefine oldukça yakın olan liberter Marksistler de Marks ile devamlılık içindedirler.

Anarşist Teori Çalışmaları: 2. Oturum

Sonuç olarak, anarşizm temel olarak, genelde yaygın olarak "sosyalizm" diye tanımlananın --devlet sahipliği ve kontrolünü;n--tam karşısında konumlanan bir sosyalizm biçimidir. Pek çok insanın "sosyalizm" kelimesi ile yan yana koyduğu "merkezi planlama" yerine; anarşistler, bireyler, işyerleri ve toplulukluklar arasında [kurulacak] serbest bir birliği ve işbirliğini savunurlar; ve böylece de "her erkeğin (ve kadının) bir ücret-alıcısı, Devletin ise tek ücret ödeyici olacağı" bir devlet kapitalizmi biçimi olan "devlet" sosyalizmine karşı çıkarlar (Benjamin Tucker, Bireyci Anarşistler, s. 81). Bu nedenle anarşistler, "[aynen] Kapitalistler gibi ... büyük Sosyalist Parti'nin Sosyal-Demokrat hizbinin Sosyalizme indirgemeye çalıştığı Devlet fikrin"den başka bir şey olmayan (çoğu insanın "sosyalizm" olarak düşündüğü) Marksizmi reddederler (Peter Kropotkin, Büyük Fransız Devrimi, cilt 1, s. 31). Anarşistlerin sosyalizmin, Marksizm, "merkezi planlama" ve Devlet Sosyalizmi/Kapitalizmi ile tanımlanmasına karşı yaptıkları itirazlar Kısım H'de tartışılacaktır.

İşte devlet sosyalistleri ile olan bu farklılıklar yüzünden ve de karmaşıklığı azaltmak için, anarşistlerin çoğu kendilerini sadece "anarşist" olarak adlandırırlar --çünkü anarşistlerin sosyalist olduğu zaten kabul edilmiştir. Ama ABD'nde "liberter" sağın ortaya çıkmasıyla birlikte, bazı kapitalist-eğilimliler kendilerini "anarşist" olarak adlandırmaktalar; ve işte bu nedenle burada bu nokta üzerinde [bu kadar] emek harcadık. Anarşizm, tarihsel ve mantıksal olarak, --bütün anarşistlerin üstünde görüş birliğine sahip olduğu bir nokta olduğunu vurguladığımız-- kapitalizm-karşıtlığını, yani sosyalizmi ifade eder ("anarko"-kapitalizmin neden anarşist olmadığına dair Kısım F'ye bakınız).

A.01.5. ANARŞİZM NEREDEN ORTAYA ÇIKTI?

Anarşizm nereden ortaya çıktı? Burada, Rus Devriminde Makhnocu hareketin katılımcıları tarafından üretilen Liberter Komünistlerin Örgütsel Platformu adlı bildiriden alıntı yapmaktan daha iyisini yapamayız (bakınız Kısım A.05.4). Şöyle diyorlar:

> *"işçilerin köleleştirilmesinin yarattığı sınıf savaşımı ve baskı altındayken onların özgürlüğe olan tutkuları, anarşizm fikrini doğurmuştur; [bu fikir], sınıfların ve Devlet'in varlığı ilkelerine dayanan toplumsal sistemin tümden yok edilmesi ve yerine kendinden yönetim ilkesiyle oluşturulan işçilerin özgür devletsiz toplumunun [inşa edilmesi] fikridir.*

Yani anarşizm, bir entellektüelin ya da filozofun soyut düşüncelerinden ortaya çıkmamıştır: [aksine] işçilerin kapitalizme karşı doğrudan savaşımından, işçilerin gereksinim ve zorunluluklarından, onların hürriyet ve eşitlik özlemlerinden, özellikle de çalışan kitlelerin yaşam ve savaşım dönemlerinde en canlı haline bürünen özlemlerinden ortaya çıkmıştır.

Bakunin, Kropotkin ve diğer önde gelen anarşist düşünürler anarşizm fikrini icat etmediler; aksine, onu kitlelerde teşhis ederek, sadece basit anlamda onu kavramsallaştırmak ve yaymak maksadıyla akıl ve bilgilerinin gücünü kullandılar" (s. 15-16).

Anarşist hareketin genelinde olduğu üzere, Makhnocular 1917-1921 arasında Ukrayna'da hem Kızıl (Komünist), hem de Beyaz (Çarlık/Kapitalizm) otoritesinin kuvvetlerine karşı çıkan işçi sınıfından insanların oluşturduğu kitlesel bir hareketti. Peter Marshall'ın dikkat çektiği üzere, "anarşizm, ... temel destekleyicilerini geleneksel olarak işçiler ve köylüler arasında bulmuştur" (İmkansızı İstemek, s. 652).

Anarşizm, baskı altında olanların özgürlük için [verdikleri] mücadele sayesinde ve [onların bu] mücadelesi içinde ortaya çıktı. Örneğin Kropotkin'e göre, "Anarşizm günlük mücadelerden kaynaklanmıştır" ve "Anarşist hareket, bir takım büyük pratik derslerden etkilendiği her durumda kendisini yenilemiştir: Kaynağını bizzat yaşamın öğretilerinden alır" (Evrim ve Çevre, s. 58 ve s. 57). Proudhon'a göre, onun karşılıkçı fikirlerinin "ispatı, ... kredinin örgütlenmesi ile emeğin örgütlenmesinin bir ve aynı şey olduğunu gösteren, ... Paris ve Lyon'da kendiliğinden oluşturulan ... işçi birliklerinin mevcut pratiğinde, devrimci pratiğinde"

yatmaktadır (Ne Tanrılar, Ne Efendiler, cilt 1, s. 59-60). Aslında bir tarihçinin belirttiği üzere, "Proudhon'un birliksel ideali ile Lyon Karşılıkçıları'nın programı arasında yakın benzerlikler var"dır ve "(fikirler arasında) dikkate değer bir yakınlaşma [vardır]; ve Proudhon'un, Lyon ipek işçilerinin örneği sayesinde, olumlu programını daha tutarlı [bir tarzda] şekillendirebilmiş olması kuvvetle olasıdır. Onun taraftarı olduğu sosyalist ideal, belli bir ölçüde bu işçiler tarafından halihazırda zaten gerçekleştirilmişti" (K. Steven Vincent, Pierre-Joseph Proudhon ve Fransız Cumhuriyetçi Sosyalizminin Yükselişi, s. 164).

Yani, anarşizm, özgürlük için verilen kavgadan; yaşamak, sevmek ve eğlenmek için zamanımız olacağı tamamen insani bir yaşama olan tutkumuzdan ortaya çıkmıştır. O, fildişi kulelerinde oturarak topluma yukarıdan bakan, hayattan kendini soyutlamış ve kendi doğru ve yanlış kavramlarından hareketle yargılara varan bir avuç insan tarafından yaratılmamıştır. Aksine, o, işçi sınıfının mücadelesinin; otorite, tahakküm ve sömürüye karşı direnişin bir ürünüdür. Albert Meltzer'in ifade ettiği üzere;

> *"Onun felsefi yönlerini tartışan birkaç kuramcı üretmiş olmasına rağmen, aslında Anarşizmin hiçbir zaman kuramcıları olmamıştır. Anarşizm, entelektüel fikirlerin uygulamaya geçirilmesinden ziyade eylemde sonuçlandırılan bir amentü [creed, bir düşünceyi meydana getiren temel ilkeler] olarak kalmıştır. Genellikle, bir burjuva yazar ortaya çıkar ve işçilerle köylüler tarafından zaten pratiğe dökülmüş olanları yazıya döker; O, burjuva tarihçileri tarafından bir lider olarak ve ardından gelen (burjuva tarihçisini referans veren) burjuva yazarlar tarafından da işçi sınıfının burjuva liderlerine dayandığını ispatlayan yeni bir vaka olarak sınıflandırılır" (Anarşizm: Lehine ve Aleyhine Argümanlar, s. 18).*

Kropotkin'in gözüyle, "Anarşizmin kökleri, insanlığın geçmişteki tüm toplumsal kurumlarında --ve ayaklanmalarda-- bu toplumsal kurumlara yabancı olan, bu kurumları ellerine geçiren ve onları kendi avantajlarına kullanan kuvvetin temsilcilerine karşı kitlelerin meydana getirdiği aynı yaratıcı, yapıcı faaliyetten kaynaklanmaktadır". Daha yakınlarda ise, "Anarşi, genel olarak Sosyalizm'in doğuşuna neden olan aynı eleştirel ve devrimci protestodan ortaya çıkmıştır". Anarşizm, diğer sosyalizm biçimlerinden farklı olarak, "kutsal şeylere karşı saygısız olan kolunu yalnızca Kapitalizme karşı değil, Kapitalizm'in şu saç ayaklarına karşı da kaldırmıştır: Yasa, Otorite ve Devlet". Tüm anarşist yazarların yaptığı şey, mücadele içindeki işçi sınıfının deneyimlerinden olduğu kadar, genel olarak toplumdaki evrimci eğilimlerin analiz edilmesinden çıkarılan "(anarşizmin) ilkelerinin genel bir ifadesini, onun öğretilerinin kuramsal ve bilimsel temelini geliştirmek"tir (age, s. 19 ve s. 57).

Ancak, toplumda varolan anarşist eğilimler ve örgütlenmeler, Proudhon'un 1840'da kalemini kağıda değdirmesinden ve kendisini anarşist olarak ifade etmesinden çok daha önce var olmuşlardır. Belirli bir siyasi kuram olarak anarşizm, kapitalizmin yükselişi ile doğmuşken, (Anarşizm "onsekizinci yüzyılın sonunda ortaya çıkmış ... (ve) Sermaye ile Devletin her ikisinin de alaşağı edilmesi gibi iki yönlü bir mücadeleyi üstlenmiştir" (Peter Marshall, age, s. 4)), anarşist yazarlar liberter eğilimlerin tarihçesini analiz etmişlerdir. Örneğin, Kropotkin şunu söylüyordu; "Her zaman Anarşistler ve Sosyalistler var olmuşlardır" (age, s. 16). Karşılıklı Yardımlaşma (ve başka yerlerde), Kropotkin daha önceki toplumların liberter yönlerini incelemiş, anarşist örgütlenmeyi ve anarşizmin yönlerini (belli ölçülerde) başarılı bir şekilde uygulayanlara dikkat çekmiştir. Kropotkin, "resmi" anarşist hareketin yaratılmasını öncelleyen anarşist fikirlerin bu güncel örneklerindeki eğilimi fark etmiş ve şunu öne sürmüştür;

> *"En eski, taş-devri antikalığından [medeniyetinden] beri, erkekler {ve kadınlar} aralarından bazılarının kişisel otorite kazanmasına müsade etmekteki şeytanlıkların farkına varmışlardır. ... Bunun sonucunda ilkel klanda, köy toplumunda, ortaçağ loncasında, ... ve en nihayetinde özgür ortaçağ kentinde; hem kendilerini kuşatan yabancıların, hem de kendi kişisel otoritelerini kurmaya hevesli kendi klan üyelerinin, hayatlarına ve talihlerine tecavüz etmelerine direnmelerini sağlayacak kurumlar geliştirmişlerdir" (Anarşizm, s. 158-9).*

Kropotkin (modern anarşizmin kaynaklandığı) işçi sınıfından insanların mücadelesini, halk örgütlenmesinin bu eski biçimleriyle eş

değerde görür. Şunu öne sürer: klanda, köy topluluğunda vb.'nde olduğu üzere; 1793'deki "Fransız Devrimi sırasında, Paris'in 'Kısımları'nın ve bütün büyük şehirlerin ve birçok küçük 'Komünün' dikkati çekecek bir şekilde [sürdürdükleri] bağımsız, özgürce federe hale gelmiş faaliyetlerde" olduğu üzere; "emek kombinasyonları, ... az sayıdaki [bir takım insanın] --bu olayda kapitalistlerin-- büyüyen gücüne karşı yürütülen aynı halk direnişin bir sonucuydu" (age, s. 159).

Böylece, anarşizm işçi sınıfı mücadelesinin ve modern devlet ile kapitalizme karşı öz-etkinliklerinin ifadesi olan siyasi bir kuramken, anarşizmin fikirleri insan varlığı olduğu müddetçe kendilerini daima eylemde ifade etmiştirler. Örneğin, Kuzey Amerika'daki ve başka yerlerdeki yerli insanların çoğu, belirli bir politik kuram olarak var olmasından binlerce yıl önce anarşizmi pratikte uygulamışlardır. Benzer şekilde, anarşist eğilimler ve örgütlenmeler bütün büyük devrimlerde var olmuştur --sadece birkaç örneğin adını anarsak, Amerikan Devrimi sırasındaki New England Kent Toplantısı, Fransız Devrimi sırasındaki Parisli "Kısımlar", Rus Devrimi sırasındaki işçi konseyleri ve fabrika komiteleri (Ayrıntılar için Murray Bookchin'in Üçüncü Devrim'ine bakınız). Bahsettiğimiz üzere, anarşizm otoriteye karşı direnişin bir ürünüyse, beklenenin de bu olması gerekirdi; çünkü otoritelerin olduğu herhangi bir toplum, onlara karşı direnişi hareketlendirecek ve anarşist eğilimleri ortaya çıkaracaktır (ve tabii ki otoritelerin olmadığı herhangi bir toplum kaçınılmaz olarak anarşistik olacaktır).

Diğer bir deyişle anarşizm, baskı ve sömürüye karşı mücadelenin bir ifadesidir; çalışan insanların mevcut sistemdeki yanlışlıkların ne olduğu hakkındaki deneyimlerinin ve analizlerinin bir genellemesidir, daha iyi bir gelecek için [sahip olduğumuz] umut ve düşlerimizin bir ifadesidir. Bu mücadele, anarşizm olarak adlandırılmadan önce de vardı, ama tarihsel anarşist hareket (yani fikirlerini anarşizm olarak adlandıran ve anarşist bir toplumu amaçlayan insan grupları) asıl olarak işçi sınıfının kapitalizme ve devlete karşı, tahakküm ve sömürüye karşı; ve özgür ve eşit bireylerin [oluşturduğu] özgür bir toplum[a ulaşmak] için verdiği mücadelenin bir ürünüdür.

Devamı:
A.02.1 Anarşizmin özü nedir?
A.02.2 Neden anarşistler ısrarla hürriyet üstünde dururlar?
A.02.3 Anarşistler örgüt taraftarı mıdır?

Çeviri: Anarşist Bakış